

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINIS PROKURORAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GENERALINIO PROKURORO
2008 M. RUGPJŪČIO 11 D. ĮSAKYMO NR. I-110 „DĖL REKOMENDACIJŲ
DĖL IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS IR JOS REGISTRAVIMO
TVARKOS“ PAKEITIMO**

2014 m. birželio 30 d. Nr. I-133
Vilnius

1. P a k e i ĉ i u Rekomendacijas dėl ikiteisminio tyrimo pradžios ir jos registravimo tvarkos, patvirtintas Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2008 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. I-110 „Dėl Rekomendacijų dėl ikiteisminio tyrimo pradžios ir jos registravimo tvarkos“, ir išdėstau jas nauja redakcija (pridedama).

2. S k e l b i u šį įsakymą Teisės aktų registre.

3. P a v e d u Dokumentų valdymo ir asmenų aptarnavimo skyriui apie įsakymo paskelbimą Teisės aktų registre pranešti Generalinės prokuratūros ir teritorinių prokuratūrų prokurorams, valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis.

Generalinio prokuroro pavaduotojas,
einantis generalinio prokuroro pareigas

Darius Raulušaitis

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos generalinio
prokuroro 2008 m. rugpjūčio 11 d.
įsakymu Nr. I-110 (Lietuvos
Respublikos generalinio
prokuroro 2014 m. birželio 30 d.
įsakymo Nr. I-133 redakcija)

REKOMENDACIJOS DĖL IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS IR JOS REGISTRAVIMO TVARKOS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijos dėl ikiteisminio tyrimo pradžios ir jos registravimo tvarkos (toliau – Rekomendacijos) nustato reikalavimus, kuriais vadovaujamosi prokuratūroje ir ikiteisminio tyrimo įstaigose pradėdant ikiteisminį tyrimą, registruojant jo pradžią ar atsisakant jį pradėti.

2. Rekomendacijomis įgyvendinami 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR, reikalavimai.

3. Pagrindinės Rekomendacijų sąvokos:

3.1. **Informacija apie galimą nusikalstamą veiką** – ikiteisminio tyrimo įstaigoje arba prokuratūroje gauta informacija apie rengiamą, daromą ar padarytą nusikalstamą veiką, kuri nėra pakankamai informatyvi, kad būtų galima nedelsiant priimti procesinį sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą, arba kai tokia informacija yra pakankamai informatyvi, tačiau ji pateikta anonimiškai, joje nėra duomenų, leidžiančių identifikuoti šią informaciją suteikusį asmenį.

3.2. **Ikiteisminio tyrimo įstaiga** – ikiteisminio tyrimo subjektai, išvardyti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 165 straipsnyje, ir specializuoti teritoriniai šių subjektų padaliniai, atliekantys ikiteisminį tyrimą.

3.3. **Įvykio liudytojas** – asmuo, turintis informacijos apie įvykio aplinkybes.

3.4. **Skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką** – fizinio ar juridinio asmens (toliau – pareiškėjas) kreipimasis į prokuratūrą ar ikiteisminio tyrimo įstaigą žodžiu, raštu ar elektroninių ryšių priemonėmis, pranešant apie rengiamą, daromą ar padarytą nusikalstamą veiką, nurodant jos padarymo laiką, vietą, būdą, padarinius ir, jei yra žinoma, ją padariusį ir nukentėjusį asmenis.

3.5. **Patikslinimas** – prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno atliekami proceso veiksmai, nesusiję su procesinėmis prievartos priemonėmis, kuriais siekiama patikslinti faktines veikos aplinkybes, nurodytas skunde, pareiškime ar pranešime, t. y. įvykio vietos apžiūra, įvykio liudytojų apklausos, duomenų ar dokumentų reikalavimas iš valstybės ar savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų, pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, apklausos.

4. Skundus, pareiškimus ar pranešimus apie nusikalstamą veiką nagrinėja ir jų patikslinimą atlieka prokurorai padalinio vadovo pavedimu, taip pat ikiteisminio tyrimo pareigūnai, kuriems ikiteisminio tyrimo įstaigos ar jos padalinio vadovo įsakymu suteikti tokie įgaliojimai.

5. Sprendimo pradėti ikiteisminį tyrimą formos:

- 5.1. rezoliucija;
- 5.2. tarnybinis pranešimas;
- 5.3. prokuroro reikalavimas;
- 5.4. nutarimas.

6. Ikiteisminis tyrimas pradamas užrašant rezoliuciją ant dokumento, kai dokumente yra aiškiai nurodyti galimai padarytos nusikalstamos veikos požymiai. Rezoliucijos pradėti ikiteisminį tyrimą tekstas užrašomas ant dokumento esamojo laiko pirmuoju asmeniu. Rezoliucijoje turi būti nurodytas veikos kvalifikavimas pagal konkretų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) straipsnį (straipsnius), jo dalį (dalis) ir (ar) punktą (punktus), rezoliuciją užrašiusio asmens pareigos, vardas ir pavardė, rezoliucijos užrašymo data ir parašas. Rezoliucija pradėti ikiteisminį tyrimą gali būti užrašoma ant šių dokumentų:

6.1. skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką;

6.2. kito prokuroro ar ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūno tarnybinio pranešimo, jeigu pagal jį nebuvo pradėtas ikiteisminis tyrimas.

7. Ikiteisminis tyrimas pradamas tarnybiniu pranešimu, kai prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, vykdydamas teisės aktų jam nustatytas funkcijas, pats nustato galimai padarytos nusikalstamos veikos požymius. Tarnybiniame pranešime nurodomos galimai padarytos nusikalstamos veikos faktinės aplinkybės ir išreiškiamas procesinis sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą. Sprendimo pradėti ikiteisminį tyrimą tekstas rašomas esamojo laiko pirmuoju asmeniu. Sprendime nurodomas tiriamos nusikalstamos veikos kvalifikavimas pagal konkretų BK specialiosios dalies straipsnį, jo dalį ir (ar) punktą.

8. Ikiteisminis tyrimas pradamas prokuroro reikalavimu, kai prokuroras priima sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą dėl BPK 167 straipsnio 1 dalyje ir 407 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų BPK 167 straipsnio 2 dalyje ir 409 straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais. Prokuroro reikalavimas išreiškiamas atskiru rašytiniu dokumentu arba nutarimu, kuriame privalo būti nurodyti motyvai, pagrindžiantys, kad veika turi visuomeninę reikšmę ar kad ja padaryta žala asmeniui, kuris dėl svarbių priežasčių negali ginti teisėtą savo interesų.

9. BPK 167 straipsnio 3 dalyje ir 409 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytais atvejais (kai nėra žinomas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas asmuo, taip pat kai BK 145, 148 straipsniuose, 149 straipsnio 1 dalyje, 150 straipsnio 1 dalyje, 151 straipsnio 1 dalyje, 152 ir 165 straipsniuose nurodytos nusikalstamos veikos turi smurto artimoje aplinkoje požymių) prokuroro reikalavimas nerašomas, ikiteisminis tyrimas pradamas ir atliekamas bendra tvarka.

10. Ikiteisminis tyrimas pradamas surašant prokuroro nutarimą, kai:

10.1. panaikinamas neteisėtas ar nepagrįstas prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą ir priimamas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą, išskyrus Rekomendacijų 11 punkte numatytą atvejį;

10.2. priimamas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą dėl pagal realiąją ar idealiąją sutaptį padarytų nusikalstamų veikų arba dėl dviejų ar daugiau asmenų padarytų skirtingų nusikalstamų veikų, kai dėl vienu veikų sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą gali būti išreiškiamas rezoliucija ir (ar) tarnybiniu pranešimu, o dėl kitų veikų – prokuroro reikalavimu.

11. Kai nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą panaikinamas ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo sprendimu ir priimamas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą, toks sprendimas įforminamas Rekomendacijų 5.1-5.3 punktuose nustatyta tvarka.

12. Kai dėl dalies veikų nusprendžiama pradėti ikiteisminį tyrimą, o dėl kitų veikų atsisakoma pradėti ikiteisminį tyrimą, nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą surašomas tik dėl tų veikų, dėl kurių tyrimas nepradedamas, o sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą dėl kitų veikų įforminamas atskirai.

II SKYRIUS

IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS, IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS REGISTRAVIMAS PROKURATŪROJE

13. Apygardų prokuratūrų vyriausieji prokurorai (jų pavaduotojai) darbą organizuoja taip, kad į prokuratūrą darbo valandomis atvykusius pareiškėjus priimtų prokuroras, prokuratūros valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį (toliau – prokuratūros darbuotojas).

14. Prokuroras ar prokuratūros darbuotojas priima iš atvykusių pareiškėjų rašytinius skundus, pareiškimus ar pranešimus apie nusikalstamą veiką. Dėl žodinių skundų, pareiškimų ar pranešimų surašomas nustatytos formos protokolas–pareiškimas. Jį pasirašo pareiškėjas ir skundą, pareiškimą ar pranešimą priėmęs prokuroras ar prokuratūros darbuotojas. Taip pat pildoma pažyma apie pareiškėjo asmens duomenis.

15. Prieš priimdamas skundą, pareiškimą ar pranešimą prokuroras ar prokuratūros darbuotojas privalo pareiškėjui pateikti pasirašyti įspėjimą dėl baudžiamosios atsakomybės pagal BK 236 straipsnį už melagingą įskundimą arba pranešimą apie nebūtą nusikaltimą. Toks įspėjimas surašomas kaip pareiškėjo atskiras rašytinis pareiškimas arba įrašomas į protokolą–pareiškimą.

16. Draudžiama atsisakyti priimti skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką motyvuojant tuo, kad jame nurodytos nusikalstamos veikos tyrimo organizavimas yra priskirtas kitai prokuratūrai, kad toks skundas, pareiškimas ar pranešimas būtų greičiau išnagrinėtas, jei pareiškėjas tiesiogiai kreiptųsi į ikiteisminio tyrimo įstaigą, arba tuo, kad pareiškėjas skundą, pareiškimą ar pranešimą pateikė kito asmens interesais, neturėdamas atstovaujamo asmens pavidimo ar įgaliojimo.

17. Paštu ar per pasiuntinių paslaugas teikiančią įmonę prokuratūroje gauti skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką nagrinėjami, jeigu juose nurodytas pareiškėjo vardas ir pavardė (juridinio asmens pavadinimas), gyvenamosios vietos (buveinės) adresas, skundas, pareiškimas ar pranešimas yra pasirašytas. Šiuose dokumentuose taip pat turėtų būti nurodyta kontaktinė informacija (telefono numeris, elektroninio pašto adresas ar kt.), palengvinanti komunikaciją su pareiškėju.

18. Elektroninių ryšių priemonėmis gauti skundai, pareiškimai ar pranešimai, jeigu jie atitinka Lietuvos vyriausiojo archyvaro patvirtintų ar su juo suderintų elektroninių dokumentų specifikacijų reikalavimus, registruojami ir nagrinėjami tokia pačia tvarka kaip ir rašytiniai skundai, pareiškimai ar pranešimai.

19. Jei elektroninių ryšių priemonėmis gauto skundo, pareiškimo ar pranešimo tikrumas nepatvirtintas saugiu elektroniniu parašu, tačiau prokuroras turi informacijos, leidžiančios identifikuoti tokį skundą, pareiškimą ar pranešimą parašiusį asmenį, toks skundas, pareiškimas ar pranešimas turi būti nagrinėjamas taip pat, kaip ir rašytiniai skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką.

20. Pareiškėjo pageidavimu skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką priėmimo faktas patvirtinamas skundo, pareiškimo ar pranešimo pateikimo metu įteikiant užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopiją arba pažymą apie priimtą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką.

Užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopija arba pažyma per dvi darbo dienas nuo pageidavimo išreiškimo išsiunčiama elektroniniu paštu arba paštu, jei elektroninio pašto adresas nežinomas.

Pažymoje turi būti trumpai išdėstyta skundo, pareiškimo ar pranešimo esmė, nurodyta skundo priėmimo data, registracijos numeris, priėmusio prokuratūros darbuotojo vardas ir pavardė, telefono numeris. Jei pareiškėjas nesupranta lietuvių kalbos, pažyma išverčiama į pareiškėjui suprantamą kalbą. Pažymą pasirašo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką priėmęs prokuratūros darbuotojas.

21. Jei prokuratūroje gautas kreipimasis, kuriame pranešama apie rengiamą, daromą ar padarytą nusikalstamą veiką, neatitinka skundo, pareiškimo ar pranešimo formai (Rekomendacijų 17, 18, 19 punktai) ir turiniui (Rekomendacijų 3.4 punktas) keliamų reikalavimų, jame pateikti tik deklaratyvūs bendro pobūdžio teiginiai, toks kreipimasis neregistruojamas kaip skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką ir laikomas informacija apie galimą nusikalstamą veiką.

22. Elektroninių ryšių priemonėmis gauta informacija apie galimą nusikalstamą veiką prokuratūroje neregistruojama skundų, pareiškimų ar pranešimų apie nusikalstamą veiką registre. Tokia informacija tvarkoma vidaus teisės aktuose nustatyta tvarka.

23. Prokuratūroje gauta informacija apie galimą nusikalstamą veiką nedelsiant, bet ne vėliau kaip per penkias darbo dienas perduodama (persiunčiama arba perduodamas gautas pranešimas žodžiu) policijai, specializuotai ikiteisminio tyrimo įstaigai ar kriminalinės žvalgybos subjektui, atsižvelgiant į gautoje informacijoje nurodytos galimos nusikalstamos veikos pobūdį. Šio punkto nuostatos taikomos neatsižvelgiant į tai, kuriam prokurorui ar prokuratūros darbuotojui tokia informacija buvo adresuota. Jei žinoma pareiškėjo kontaktinė informacija, jam turi būti pranešama, kad jo pateikta informacija apie galimą nusikalstamą veiką perduota atitinkamai institucijai.

24. Prokuratūroje gauta informacija apie galimą nusikalstamą veiką prokuratūros vadovo (jo pavaduotojo) arba prokuratūros padalinio vadovo (jo pavaduotojo) sprendimu gali būti registruojama kaip skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką ir nagrinėjama, jeigu nurodytos faktinės aplinkybės gali būti patikslintos ir nežinant pareiškėjo asmens duomenų. Jei atlikus patikslinimą nustatoma, kad tokia skunde, pareiškime ar pranešime nurodytoje veikoje nėra nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių, surašomas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Pranešimas apie tokio skundo nagrinėjimą pareiškėjui nesiunčiamas.

25. Prokuratūroje gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą ne apie nusikalstamą veiką, taip pat jei skunde, pareiškime ar pranešime išdėstyti klausimai nepriskiriami prokuratūros kompetencijai, toks skundas, pareiškimas ar pranešimas nagrinėjamas Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2008 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. I-3 „Dėl Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), nustatyta tvarka.

26. Prokuratūroje gauti skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką užregistruojami skundų, pareiškimų ir pranešimų apie nusikalstamas veikas registre ir prokuratūros vadovo (jo pavaduotojo) ar padalinio vadovo (jo pavaduotojo) pavedimu perduodami nagrinėti tos prokuratūros prokurorui arba ne vėliau kaip per penkias darbo dienas persiunčiami nagrinėti kitai prokuratūrai.

27. Generalinėje prokuratūroje gauti skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką, kurios tyrimas turėtų būti atliekamas apygardos prokuratūros specializuotame skyriuje, apygardos prokuratūros apylinkės prokuratūroje ar tos prokuratūros tiesiogiai kontroliuojamoje ikiteisminio tyrimo įstaigoje, ne vėliau kaip per penkias darbo dienas gali būti persiunčiami nagrinėti atitinkamam apygardos prokuratūros specializuotam skyriui ar apylinkės prokuratūrai.

28. Apygardos prokuratūros apylinkės prokuratūroje gauti skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką, kurios tyrimo organizavimas turėtų būti atliekamas apygardos prokuratūros specializuotame skyriuje, ne vėliau kaip per penkias darbo dienas persiunčiami atitinkamam apygardos prokuratūros specializuotam skyriui.

29. Jei skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką persiunčiamas teritorinei prokuratūrai ar jos padaliniiui, pareiškėjui apie persiuntimą nepranešama. Procesinį sprendimą priima ir atsakymą pareiškėjui pateikia prokuroras, kuriam pavesta nagrinėti skundą, pareiškimą ar pranešimą.

30. Prokuratūroje gauti skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką prokuratūros vadovo (jo pavaduotojo) ar padalinio vadovo (jo pavaduotojo) sprendimu nedelsiant, bet ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo skundo gavimo prokuratūroje gali būti persiunčiami nagrinėti ikiteisminio tyrimo įstaigai pagal kompetenciją. Persiunčiant skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką nagrinėti ikiteisminio tyrimo įstaigai, pareiškėjui pranešama apie persiuntimą.

31. Draudžiama skundą, pareiškimą ar pranešimą perduoti nagrinėti prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui, kurio veiksmai skundžiami, taip pat jei egzistuoja BPK 58 straipsnyje numatyti nušalinimo pagrindai. Prokuroras, kuriam pavesta nagrinėti skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, esant BPK 58 straipsnyje nurodytiems nušalinimo pagrindams privalo nedelsdamas apie tai informuoti savo tiesioginį vadovą.

32. Jei pareiškėjas ar asmuo, kurio interesais buvo pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, gyvena kitos apygardos prokuratūros ar kito apygardos prokuratūros padalinio veiklos teritorijoje, šiai prokuratūrai, jos padaliniiui ar ikiteisminio tyrimo įstaigai gali būti pavedama atlikti

skundo, pareiškimo ar pranešimo patikslinimą, jei to nebuvo galima atlikti skundo, pareiškimo ar pranešimo priėmimo metu.

33. Skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką nagrinėjamas vadovaujantis BPK 166, 167, 168, 407, 409 straipsnių ir Rekomendacijų nuostatomis neatsižvelgiant į tai, kad prokuratūroje gautame skunde, pareiškime ar pranešime apie nusikalstamą veiką pareiškėjas nesuformulavo reikalavimo pradėti ikiteisminį tyrimą.

34. Skundai, pareiškimai ar pranešimai, surašyti ne valstybine kalba, išverčiami į valstybinę kalbą. Jei skundą, pareiškimą ar pranešimą nagrinėjančiam prokurorui dokumento turinys yra suprantamas, vertimas atliekamas tais atvejais, kai tyrimo medžiaga pateikiama proceso dalyviui, nesuprantančiam neišversto dokumento, arba teismui. Atsakymas pareiškėjui į skundą, pareiškimą ar pranešimą pateikiamas valstybine kalba.

35. Jei nėra pagrindo pareiškėjo skunde, pareiškime ar pranešime apie nusikalstamą veiką nurodytus faktus vertinti kaip akivaizdžiai neteisingus ir nėra aiškių BPK 3 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių, prokuroras nedelsdamas, bet ne ilgiau kaip per 10 dienų nuo skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką gavimo prokuratūroje priima sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą.

36. Jei skunde, pareiškime ar pranešime nenurodyta pakankamai duomenų apie faktines veikos aplinkybes, kuriais remiantis būtų galima priimti sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą, vadovaudamasis BPK 168 straipsnio 1 dalimi prokuroras gali atlikti patikslinimą.

37. Patikslinimo metu gali būti atliekami tik BPK 168 straipsnio 1 dalyje nurodyti proceso veiksmai, nesusiję su procesinėmis prievartos priemonėmis:

37.1 . įvykio vietos apžiūra;

37.2 . įvykio liudytojų apklausos;

37.3 . duomenų ar dokumentų reikalavimas iš valstybės ar savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų, pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas;

37.4 . pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, apklausos.

38. Atliekant patikslinimą vadovaujamosi BPK 168 straipsnio 1 dalimi ir atliekamą proceso veiksmą reglamentuojančiuose BPK straipsniuose numatyta proceso veiksmo atlikimo tvarka. Patikslinimo metu draudžiama taikyti procesines prievartos priemones. Įvykio liudytojui negalima taikyti BPK 142 straipsnyje numatyto atvedinimo, BPK 163 straipsnyje numatytų baudų, arešto, taip pat apie tokių priemonių taikymą įspėti kviečiant įvykio liudytoją į apklausą. Negali būti atliekamas objektų, nesančių įvykio vietoje, tyrimas, asmens būsto ar tarnybinių patalpų, kurios nėra įvykio vieta, apžiūra, BPK 82 straipsnio 3 dalyje numatyto liudytojo apklausa ir kiti proceso veiksmai, nenurodyti BPK 168 straipsnio 1 dalyje.

39. Patikslinimo atlikimas ir jo metu gauti duomenys turi būti fiksuojami taip:

39.1. įvykio vietos apžiūra fiksuojama įvykio vietos apžiūros protokole;

39.2. įvykio liudytojo, pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, apklausa fiksuojama liudytojo apklausos protokole;

39.3. reikalavimas pateikti daiktus ar dokumentus įforminamas raštu, kuris siunčiamas adresatui, o nuorašas pridedamas prie skundo, pareiškimo ar pranešimo nagrinėjimo medžiagos (jei atsakymas gaunamas paprastu ar elektroniniu paštu arba per pasiuntinių paslaugas teikiančią įmonę, atskiro įforminimo nereikia; jei pareigūnas ar fizinis asmuo reikalaujamą objektą pateikia be lydraščio, surašomas daiktų ar dokumentų pateikimo protokolas).

40. Patikslinimas turi būti atliktas ir sprendimas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo priimtas per kuo trumpesnę terminą, bet ne ilgiau kaip per 10 dienų. Šis terminas skaičiuojamas nuo skundo, pareiškimo ar pranešimo gavimo prokuratūroje dienos ir negali būti pratęstas.

41. Jei aukštesnysis prokuroras, ikiteisminio tyrimo teisėjas ar teismas panaikina priimtą nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą ir grąžina surinktą medžiagą patikslinti skundą, pareiškimą ar pranešimą, BPK 168 straipsnio 1 dalyje nustatytas 10 dienų terminas atlikti proceso veiksmus ir priimti procesinį sprendimą skaičiuojamas iš naujo nuo medžiagos gavimo papildomai vertinti prokuratūroje ar ikiteisminio tyrimo įstaigoje dienos.

42. Prokuratūroje pradėtas ikiteisminis tyrimas nustatyta tvarka užregistruojamas ikiteisminių tyrimų registre. Registro įrašė nurodoma:

- 42.1. pradėto ikiteisminio tyrimo numeris;
- 42.2. ikiteisminio tyrimo pradėjimo data;
- 42.3. fizinio ar juridinio asmens, pranešusio apie nusikalstamą veiką, duomenys;
- 42.4. prokuroro, pradėjusio arba atliekančio ikiteisminį tyrimą, vardas ir pavardė;
- 42.5. trumpas nusikalstamos veikos aprašymas ir jos kvalifikavimas;
- 42.6. gali būti nurodomi ir kiti prokuratūros veiklai būtini duomenys.

43. Apie pradėtą ikiteisminį tyrimą ne vėliau kaip kitą darbo dieną pranešama pareiškėjui ar jo atstovui jų nurodytu elektroninio pašto adresu. Jei pareiškėjo ar jo atstovo elektroninio pašto adresas nežinomas, pranešimas siunčiamas paštu. Prie ikiteisminio tyrimo medžiagos turi būti pridėtas pranešimo nuorašas. Jei pranešama elektroniniu paštu, pridedama elektroninio laiško, patvirtinančio pranešimo išsiuntimą, patvirtinta kopija.

44. Priėmęs sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą, prokuroras (jeigu pats neatliks ikiteisminio tyrimo) arba aukštesnysis prokuroras išsprendžia klausimą dėl pavedimo atlikti šį tyrimą prokurorui ar ikiteisminio tyrimo įstaigai (BPK 169 straipsnio 2 dalis, 174 straipsnio 1 ir 2 dalys). Pavedimas atlikti ikiteisminį tyrimą gali būti išreiškiamas rezoliucija, kuri rašoma ant gauto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką, tarnybinio pranešimo arba prokuroro nutarimo ar reikalavimo rezoliucinėje dalyje arba kaip atskiras dokumentas.

45. Kai ikiteisminio tyrimo metu nustatoma kitos nusikalstamos veikos, dėl kurios nebuvo pradėtas ikiteisminis tyrimas, požymių, priimamas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą. Tyrimas pradedamas užrašant rezoliuciją ant gauto papildomo skundo, pareiškimo ar pranešimo apie kitą nusikalstamą veiką, ikiteisminio tyrimo pareigūno tarnybinio pranešimo, jei pagal jį nebuvo pradėtas tyrimas, surašant tarnybinį pranešimą arba prokuroro nutarimą ar reikalavimą. Jei paaiškėjusi nusikalstama veika bus tiriama anksčiau pradėtame ikiteisminiame tyrime, ši aplinkybė nurodoma rezoliucijoje, tarnybiniame pranešime arba prokuroro nutarime ar reikalavime. Pradėjęs naujai paaiškėjusios nusikalstamos veikos ikiteisminį tyrimą, prokuroras užpildo nusikalstamos veikos statistinę kortelę.

46. Prokurorui išnagrinėjus prokuratūroje gautą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką ir padarius išvadą, kad net ir nepradėjus ikiteisminio tyrimo nurodytus faktus apie padarytą nusikalstamą veiką reikia vertinti kaip akivaizdžiai neteisingus arba yra aiškios BPK 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, nedelsiant, bet ne ilgiau kaip per 10 dienų nuo skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką gavimo prokuratūroje priimamas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Duomenys apie nusikalstamą veiką vertinami kaip akivaizdžiai neteisingi, jei pareiškėjo skunde, pareiškime ar pranešime nurodytų faktų patikimumui nustatyti nereikia atlikti ikiteisminio tyrimo dėl jų akivaizdaus netikrumo. Tokiu atveju sprendimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą priimamas BPK 168 straipsnyje nustatyta tvarka.

47. Jei pareiškėjo skunde, pareiškime ar pranešime nurodyti požymiai veikos, kurią pareiškėjas klaidingai vertina kaip nusikalstamą, nurodyta veika neatitinka visų būtinų konkrečios nusikalstamos veikos sudėties požymių ar išdėstyti deklaratyvaus turinio teiginiai, grindžiami ne faktiniais duomenimis, bet samprotavimais ar prielaidomis, sprendimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą priimamas BPK 168 straipsnyje nustatyta tvarka ir vienu ar keliais BPK 3 straipsnio 1 dalyje nustatytais pagrindais.

48. Nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašas ne vėliau kaip kitą darbo dieną išsiunčiamas pareiškėjui jo nurodytu elektroninio pašto adresu. Jei pareiškėjo ar jo atstovo elektroninio pašto adresas skunde, pareiškime ar pranešime nenurodytas, pranešimas siunčiamas paštu. Nutarime turi būti išaiškinta jo apskundimo tvarka ir terminai. Prie skundo, pareiškimo ar pranešimo nagrinėjimo medžiagos turi būti pridėtas lydraščio nuorašas. Jei nutarimas siunčiamas elektroniniu paštu, pridedama elektroninio laiško, patvirtinančio nutarimo išsiuntimą, patvirtinta kopija.

49. Gavęs skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, kurią galimai padarė asmuo, kurio atžvilgiu ikiteisminį tyrimą pagal įstatymus gali pradėti tik generalinis prokuroras ar

(ir) generalinio prokuroro pavaduotojas, prokuroras išnagrinėja tokį skundą ir nustatęs, kad yra pagrindas pradėti ikiteisminį tyrimą, visą surinktą medžiagą su išvada perduoda generaliniam prokurorui arba generalinio prokuroro pavaduotojui priimti sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą.

Prokuroras, nustatęs, kad tokia skunde, pareiškimė ar pranešime apie nusikalstamą veiką nurodyti duomenys yra akivaizdžiai neteisingi arba yra aiškios BPK 3 straipsnyje nustatytos aplinkybės, priima nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

50. Prokuratūroje gavus pareiškėjo ar jo teisėto atstovo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, kuriame nurodytos iš esmės tokios pačios faktinės nusikalstamos veikos aplinkybės kaip ir anksčiau prokuratūroje ar ikiteisminio tyrimo įstaigoje gautame pareiškėjo skunde, pareiškimė ar pranešime, dėl kurio jau priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, toks skundas, pareiškimas ar pranešimas laikomas kartotiniu, naujas nutarimas nepriimamas, o pareiškėjui ar jo atstovui atsakoma Apraše nustatyta tvarka. Kito asmens pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas apie tą pačią nusikalstamą veiką nėra laikomas kartotiniu ir turi būti nagrinėjamas bendra tvarka, tačiau priimant nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą galima remtis tuo, kad jau yra priimtas nutarimas, kuriuo atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą pagal kito asmens skundą.

51. Jei gaunamas skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką, dėl kurios jau pradėtas ikiteisminis tyrimas, naujas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą nepriimamas, o gautas skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką pridedamas prie ikiteisminio tyrimo medžiagos ir apie tai pranešama pareiškėjui.

Skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką gali būti pridedamas prie ikiteisminio tyrimo medžiagos nepriimant atskiro sprendimo pradėti ikiteisminį tyrimą tik tuo atveju, kai skundas, pareiškimas ar pranešimas yra dėl tų pačių nusikalstamų veikų, dėl kurių atliekamas ikiteisminis tyrimas.

52. Atsisakius pradėti ikiteisminį tyrimą BPK 168 straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais ir esant duomenų apie administracinę teisės pažeidimą, prokuroras nutarimu iškelia administracinio teisės pažeidimo bylą ir ne vėliau kaip per tris kalendorines dienas nuo nutarimo priėmimo dienos visą gautą medžiagą persiunčia institucijai ar pareigūnui, kompetentingam nagrinėti tokio administracinio teisės pažeidimo bylą, ir apie tai informuoja pareiškėją.

53. Jei atsisakius pradėti ikiteisminį tyrimą nustatomi kituose teisės aktuose numatyti teisės pažeidimai, prokuroras nutarimu įspėja valstybės pareigūną, valstybės tarnautoją ar jiems prilygintą asmenį nedaryti teisės pažeidimų (Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo (toliau – Prokuratūros įstatymas) 19 straipsnio 3 dalies 8 punktas) arba iškelia drausmės bylą (Prokuratūros įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 1 punktas).

54. Jei prokuratūroje gautame skunde, pareiškimė ar pranešime nurodyti faktai apie administracinę teisės pažeidimą, tarnybinį ar drausminį nusižengimą ir pareiškėjas neprašo pradėti ikiteisminio tyrimo, nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nepriimamas. Skundas, pareiškimas ar pranešimas apie administracinę teisės pažeidimą ne vėliau kaip per penkias darbo dienas persiunčiamas pagal kompetenciją Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ATPK) 259-1 straipsnyje nurodytiems asmenims, turintiems teisę surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolą, o skundas, pareiškimas ar pranešimas apie tarnybinį ar drausminį nusižengimą – jį nagrinėti kompetentingai institucijai ar asmeniui. Persiunčiant skundą, pareiškimą ar pranešimą kitai institucijai privaloma apie tai informuoti pareiškėją.

55. Ikiteisminis tyrimas pradėdamas tada, kai yra pagrindas manyti, kad veikoje yra nusikalstamos veikos požymių. Visais kitais atvejais gali būti pradėdamas procesas ATPK tvarka arba tarnybinės ar drausminės atsakomybės taikymo procedūra. Vėliau paaiškėjus, kad galimai padaryta nusikalstama veika (pvz., kilę padariniai suponuoją baudžiamąją atsakomybę), pradėdamas ikiteisminis tyrimas, o ATPK tvarka arba tarnybinės ar drausminės atsakomybės taikymo procedūros metu gauta medžiaga ar jos patvirtintos kopijos pridedama prie ikiteisminio tyrimo medžiagos. Kai nubaudus asmenį ATPK tvarka paaiškėja, kad jo padarytoje veikoje yra nusikalstamos veikos požymių, prokuratūroje gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie tai

ikiteisminio tyrimo pradėjimo klausimas sprendžiamas bendra tvarka, o asmeniui pritaikius baudžiamąją atsakomybę kreipiamasi dėl administracinės nuobaudos panaikinimo.

III SKYRIUS

IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS, IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS REGISTRAVIMAS IKITEISMINIO TYRIMO ĮSTAIGOJE

56. Ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovas darbą organizuoja taip, kad įstaigoje darbo valandomis, o policijoje visą parą dirbtų asmuo (toliau – darbuotojas), galintis priimti skundus, pareiškimus ar pranešimus apie nusikalstamą veiką ir informaciją apie galimą nusikalstamą veiką, pavesti ikiteisminio tyrimo pareigūnui atlikti neatidėliotą informacijos patikrinimą, priimti sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą.

57. Darbuotojas, gavęs informacijos apie galimą nusikalstamą veiką, ją registruoja ikiteisminio tyrimo įstaigoje nustatyta tvarka ir organizuoja neatidėliotą tokios informacijos patikrinimą. Elektroninių ryšių priemonėmis gauta informacija apie galimą nusikalstamą veiką archyvuojama įstaigos vidaus teisės aktuose nustatyta tvarka.

58. Informaciją apie galimą nusikalstamą veiką tikrinantis ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas veikia ikiteisminio tyrimo įstaigos veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

59. Informaciją apie galimą nusikalstamą veiką tikrinantis ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas privalo kuo greičiau nuvykti į nurodytą vietą ar pas informaciją suteikusį asmenį arba kitais būdais įsitikinti, ar tokia informacija yra tikra.

60. Neatidėliotino informacijos apie galimą nusikalstamą veiką patikrinimo metu ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnams draudžiama nepradėjus ikiteisminio tyrimo ir nepriėmus atitinkamų procesinių sprendimų atlikti veiksmus, kurie savo turiniu atitinka procesinių prievartos priemonių turinį (pvz., veiksmus, kurie savo turiniu atitinka kratą, poėmį ir kt.), išskyrus asmens, kuris buvo užkluptas darant nusikalstamą veiką ar tuoj po jos padarymo, laikiną sulaikymą. Negali būti atliekamas objektų, nesančių įvykio vietoje, tyrimas, asmens būsto ar tarnybinių patalpų, kurios nėra įvykio vieta, apžiūra.

61. Informaciją apie galimą nusikalstamą veiką tikrinantis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, nustatęs nusikalstamos veikos požymių, gali surašydamas tarnybinių pranešimą pats pradėti ikiteisminį tyrimą ir atlikti tyrimo veiksmus arba turi nedelsdamas kreiptis į atsakingą darbuotoją, turintį teisę pradėti ikiteisminį tyrimą.

62. Jei prieš pradėdant ikiteisminį tyrimą pirminiai veiksmai atlikti vadovaujantis ATPK ar ikiteisminio tyrimo įstaigos veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka, gauti duomenys fiksuojami ir pridedami prie pradėto ikiteisminio tyrimo medžiagos.

63. Dėl pradėto ikiteisminio tyrimo ir atliktų proceso veiksmų ikiteisminio tyrimo pareigūnas, grįžęs į ikiteisminio tyrimo įstaigą, atsakingam asmeniui pateikia tarnybinių pranešimą, kuris registruojamas įstaigoje nustatyta tvarka. Pradėtas ikiteisminis tyrimas užregistruojamas ikiteisminio tyrimo įstaigoje nustatyta tvarka.

64. Neatidėliotino patikrinimo metu nustačius, kad informacija apie galimą nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisinga, informaciją tikrinęs pareigūnas apie tai praneša atsakingam darbuotojui, kuris padaro įrašą atitinkamame informacijos registre.

65. Elektroninių ryšių priemonėmis gauta informacija apie galimą nusikalstamą veiką, siekiant užfiksuoti nusikalstamai veikai tirti reikšmingus duomenis, gali būti tikrinama BPK 168 straipsnio 1 dalyje numatyta tvarka.

66. Kai pareiškėjas atvyksta į ikiteisminio tyrimo įstaigą ir pageidauja pateikti žodinį skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, pildomas pareiškimas ir liudytojo apklausos protokolas, kuriame pareiškėjas įspėjamas dėl atsakomybės pagal BK 236 straipsnį už melagingą įskundimą ar pranešimą apie nebūtą nusikaltimą ir apklausiamas apie įvykio aplinkybes. Taip pat pildoma pažyma apie liudytojo (pareiškėjo) asmens duomenis.

67. Prieš priimant rašytinį skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, pildomas atskiras išpėjimas dėl atsakomybės už melagingą įskundimą ar pranešimą apie nebūtą nusikaltimą ir atskiras liudytojo apklausos protokolas ir pažyma apie liudytojo asmens duomenis.

68. Draudžiama atsisakyti priimti skundus, pareiškimus ar pranešimus apie nusikalstamą veiką motyvuojant tuo, kad juose nurodytos nusikalstamos veikos tyrimas priskiriamas kitai teritorinei, aukštesnės pakopos arba specializuotai ikiteisminio tyrimo įstaigai, arba tuo, kad pareiškėjas skundą, pareiškimą ar pranešimą pateikė kito asmens interesais, neturėdamas atstovaujamo asmens pavedimo ar įgaliojimo.

69. Paštu ar per pasiuntinių paslaugas teikiančią įmonę gauti skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką nagrinėjami ikiteisminio tyrimo įstaigoje, jeigu juose nurodytas pareiškėjo vardas ir pavardė (juridinio asmens pavadinimas), gyvenamosios vietos (būstinės) adresas, skundas, pareiškimas ar pranešimas yra pasirašytas. Šiuose dokumentuose taip pat turėtų būti nurodyta kontaktinė informacija (telefono numeris, elektroninio pašto adresas ar kt.), palengvinanti komunikaciją su pareiškėju.

70. Elektroninių ryšių priemonėmis gauti rašytiniai skundai, pareiškimai ar pranešimai, jeigu jie atitinka Lietuvos vyriausiojo archyvaro patvirtintų ar su juo suderintų elektroninių dokumentų specifikacijų reikalavimus, registruojami ir nagrinėjami tokia pačia tvarka kaip ir paštu ar per pasiuntinių paslaugas teikiančią įmonę gauti skundai, pareiškimai ar pranešimai.

71. Jei elektroninių ryšių priemonėmis gauto skundo, pareiškimo ar pranešimo tikrumas nepatvirtintas saugiu elektroniniu parašu, tačiau ikiteisminio tyrimo pareigūnas turi informacijos, leidžiančios identifikuoti tokį skundą, pareiškimą ar pranešimą parašiusį asmenį, toks skundas, pranešimas ar pareiškimas turi būti nagrinėjamas taip pat, kaip ir rašytiniai skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką.

72. Pareiškėjo pageidavimu skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką priėmimo faktas patvirtinamas skundo, pareiškimo ar pranešimo pateikimo metu įteikiant užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopiją arba pažymą apie priimtą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką.

Užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopija arba pažyma per dvi darbo dienas nuo pageidavimo išreikšimo išsiunčiama elektroniniu paštu arba paštu, jei elektroninio pašto adresas nežinomas.

Pažymoje turi būti trumpai išdėstyta skundo, pareiškimo ar pranešimo esmė, nurodyta skundo priėmimo data, registracijos numeris, priėmusio darbuotojo vardas ir pavardė, telefono numeris. Jei pareiškėjas nesupranta lietuvių kalbos, pažyma išverčiama į pareiškėjui suprantamą kalbą. Pažymą pasirašo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką priėmęs darbuotojas. Pažyma pasirašoma ir registruojama ikiteisminio tyrimo įstaigų vidaus teisės aktų nustatyta tvarka.

73. Jei ikiteisminio tyrimo įstaigoje gautas kreipimasis, kuriame pranešama apie rengiamą, daromą ar padarytą nusikalstamą veiką, neatitinka skundo, pareiškimo ar pranešimo formai (Rekomendacijų 69, 70, 71 punktai) ir turiniui (Rekomendacijų 3.4 punktas) keliamų reikalavimų, jame pateikti tik deklaratyvūs bendro pobūdžio teiginiai, toks kreipimasis neregistruojamas kaip skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką ir yra laikomas informacija apie galimą nusikalstamą veiką, kuri tikrinama Rekomendacijų 57–64 punktuose nustatyta tvarka.

74. Ikiteisminio tyrimo įstaigoje gauti rašytiniai anoniminiai skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką įstaigos vadovo (jo pavaduotojo) arba padalinio vadovo (jo pavaduotojo) sprendimu gali būti nagrinėjami, jeigu tokia skunde, pareiškime ar pranešime nurodytos faktinės aplinkybės gali būti patikslintos ir nežinant pareiškėjo asmens duomenų. Jei atlikus patikslinimą nustatoma, kad tokia skunde nurodytoje veikoje nėra nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių, surašomas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Pranešimas apie tokio skundo nagrinėjimą pareiškėjui nesiunčiamas.

75. Draudžiama ikiteisminio tyrimo įstaigoje gautą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką tiesiogiai persiųsti nagrinėti kitai ikiteisminio tyrimo įstaigai. Esant pagrindui į

kitą ikiteisminio tyrimo įstaigą galima kreiptis tik dėl BPK 168 straipsnio 1 dalyje nurodytų patikslinimo veiksmų atlikimo.

76. Ikiteisminio tyrimo įstaiga, gavusi skundą, pareiškimą ar pranešimą, kurį pagal kompetenciją turėtų nagrinėti kita ikiteisminio tyrimo įstaiga, nedelsdama, bet ne vėliau kaip per penkias darbo dienas jį išsiunčia kompetentingai prokuratūrai, kuri nusprendžia, kokiai ikiteisminio tyrimo įstaigai pavesti nagrinėti skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką.

77. Draudžiama skundą, pareiškimą ar pranešimą perduoti nagrinėti ikiteisminio tyrimo pareigūnui, kurio veiksmai skundžiami, taip pat jei egzistuoja BPK 58 straipsnyje numatyti nušalinimo pagrindai. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, kuriam pavesta nagrinėti skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, esant BPK 58 straipsnyje numatytiems nušalinimo pagrindams privalo nedelsdamas apie tai informuoti savo tiesioginį vadovą.

78. Skundai, pareiškimai ar pranešimai, surašyti ne valstybine kalba, išverčiami į valstybinę kalbą. Jei skundą, pareiškimą ar pranešimą nagrinėjančiam pareigūnui dokumento turinys yra suprantamas, vertimas atliekamas tais atvejais, kai tyrimo medžiaga pateikiama teismui, prokuratūrai ar proceso dalyviui, nesuprantančiam neišversto dokumento.

79. Skundai, pareiškimai ar pranešimai apie nusikalstamą veiką nagrinėjami vadovaujantis Rekomendacijų nuostatomis neatsižvelgiant į tai, kad ikiteisminio tyrimo įstaigoje gautuose dokumentuose pareiškėjas nesuformulavo reikalavimo pradėti ikiteisminį tyrimą.

80. Įvertinęs gauto skundo, pareiškimo ar pranešimo turinį ir padaręs išvadą, kad yra duomenų apie nusikalstamą veiką, ikiteisminio tyrimo pareigūnas nedelsdamas, bet ne ilgiau kaip per 10 dienų nuo skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką gavimo ikiteisminio tyrimo įstaigoje priima sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą.

81. Jei skunde, pareiškime ar pranešime nenurodyta pakankamai duomenų apie faktines veikos aplinkybes, kuriais remiantis būtų galima priimti sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą, vadovaudamasis BPK 168 straipsnio 1 dalimi ikiteisminio tyrimo pareigūnas gali atlikti patikslinimą.

82. Patikslinimo metu gali būti atliekami tik BPK 168 straipsnio 1 dalyje nurodyti proceso veiksmai, nesusiję su procesinėmis prievartos priemonėmis:

82.1. įvykio vietos apžiūra;

82.2. įvykio liudytojų apklausos;

82.3. duomenų ar dokumentų reikalavimas iš valstybės ar savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų, pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas;

82.4. pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, apklausos.

83. Jei atvykusio pareiškėjo pateiktame rašytiniame skunde, pareiškime ar pranešime apie nusikalstamą veiką faktinės veikos aplinkybės nurodytos nepakankamai aiškiai, ikiteisminio tyrimo pareigūnas pasiūlo pareiškėjui iškart patikslinti nurodytas faktines aplinkybes ir atlieka liudytojo apklausą.

84. Atliekant patikslinimą, vadovaujamosi BPK 168 straipsnio 1 dalies nuostatomis ir atliekamą proceso veiksmą reglamentuojančiuose BPK straipsniuose nurodyta proceso veiksmo atlikimo tvarka. Patikslinimo metu draudžiama taikyti procesines prievartos priemones. Įvykio liudytojui negalima taikyti BPK 142 straipsnyje numatyto atvesdinimo, BPK 163 straipsnyje numatytų baudų, arešto, taip pat apie tokių priemonių taikymą įspėti kviečiant įvykio liudytoją į apklausą. Negali būti atliekamas objektų, nesančių įvykio vietoje, tyrimas, asmens būsto ar tarnybinių patalpų, kurios nėra įvykio vieta, apžiūra, BPK 82 straipsnio 3 dalyje numatyto liudytojo apklausa ir kiti proceso veiksmai, nenurodyti BPK 168 straipsnio 1 dalyje.

85. Įvykio vietoje turi būti nustatinėjami asmenys, galintys pateikti reikšmingą nusikalstamai veikai tirti informaciją. Jei pokalbių su tokiais asmenimis metu nustatoma, kad jų parodymai nereikšmingi, surašomas tarnybinis pranešimas, nurodant asmenų, su kuriais kalbėta, vardus ir pavardes, gimimo datas, gyvenamųjų vietų adresus, kontaktinius duomenis ir priežastis, dėl kurių apklausa netikslinga. Turi būti siekiama, kad įvykio vietoje per kuo trumpesnę laiką nuo pranešimo apie nusikalstamą veiką gavimo būtų atlikti visi reikalingi neatidėliotini veiksmai.

86. Patikslinimo atlikimas ir jo metu gauti duomenys turi būti fiksuojami taip:

86.1. įvykio vietos apžiūra fiksuojama įvykio vietos apžiūros protokole;

86.2. įvykio liudytojo, pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas apklausa fiksuojama liudytojo apklausos protokole;

86.3. reikalavimas pateikti daiktus ar dokumentus įforminamas raštu, kuris siunčiamas adresatui, o jo nuorašas pridedamas prie skundo, pareiškimo ar pranešimo nagrinėjimo medžiagos (jei atsakymas gaunamas paprastu, elektroniniu paštu ar per pasiuntinių paslaugas teikiančią įmonę, atskiro įforminimo nereikia; jei pareigūnas ar fizinis asmuo reikalaujamą objektą pateikia be lydraščio, surašomas daiktų ar dokumentų pateikimo protokolas).

87. Patikslinimas turi būti atliktas ir sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą priimtas per kuo trumpesnius terminus, bet ne ilgiau kaip per 10 dienų. Šis terminas skaičiuojamas nuo skundo, pareiškimo ar pranešimo gavimo ikiteisminio tyrimo įstaigoje dienos ir negali būti pratęstas.

88. Jeigu prokuroras, ikiteisminio tyrimo teisėjas ar teismas panaikina priimtą nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą ir grąžina surinktą medžiagą patikslinti skundą, pareiškimą ar pranešimą, BPK 168 straipsnio 1 dalyje nustatytas 10 dienų terminas atlikti proceso veiksmus ir priimti procesinį sprendimą skaičiuojamas iš naujo nuo medžiagos gavimo papildomai vertinti ikiteisminio tyrimo įstaigoje dienos.

89. Pradėjus ikiteisminį tyrimą, ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovas arba įstaigos padalinio vadovas paveda šį tyrimą atlikti ikiteisminio tyrimo pareigūnui ar keliems ikiteisminio tyrimo pareigūnams iš tos pačios ikiteisminio tyrimo įstaigos iki prokuroras priims sprendimą dėl tolesnio tyrimo vietos. Rezoliucijos pavesti atlikti ikiteisminį tyrimą tekstas rašomas esamojo laiko pirmuoju asmeniu.

90. Pradėjus ikiteisminį tyrimą, asmuo, kuriam nusikalstama veika padaryta fizinės, turtinės ar moralinės žalos, nutarimu pripažįstamas nukentėjusiuoju. Asmens, kuris dėl nusikalstamos veikos patyrė turtinės ar neturtinės žalos, apklausoje turi būti išsiaiškinta, ar jis pageidauja pareikšti civilinį ieškinį. Jei pirminėje tyrimo stadijoje asmuo ieškinio nepareiškia, ši jo pozicija turi būti įtraukta į apklausos protokolą.

91. Apie pradėtą ikiteisminį tyrimą ne vėliau kaip kitą darbo dieną pranešama pareiškėjui jo nurodytu elektroninio pašto adresu. Jei pareiškėjo ar jo atstovo elektroninio pašto adresas nežinomas, pranešimas siunčiamas paštu. Prie ikiteisminio tyrimo medžiagos turi būti pridėtas pranešimo nuorašas. Jei pranešama elektroniniu paštu, pridedama elektroninio laiško, patvirtinančio pranešimo išsiuntimą, kopija.

92. Pradėjus ikiteisminį tyrimą, ne vėliau kaip kitą darbo dieną apie tai informuojamas pareiškėjas ir prokuroras. Pranešime prokurorui nurodoma:

92.1. sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą priėmusio pareigūno ir ikiteisminį tyrimą atliekančio pareigūno, kurio žinion perduota ikiteisminio tyrimo medžiaga, pareigos, vardas ir pavardė;

92.2. ikiteisminio tyrimo numeris ir jo pradėjimo pagrindas (skundas, pareiškimas, pranešimas apie nusikalstamą veiką);

92.3. pareiškėjo (nukentėjusiojo) asmens duomenys;

92.4. trumpas tiriamos nusikalstamos veikos aprašymas ir preliminarus veikos kvalifikavimas;

92.5. įtariamo asmens duomenys (jei yra žinomi);

92.6. ar yra pagrindas nagrinėti bylą pagreitinto proceso tvarka;

92.7. ar yra pagrindas taikyti formalizuotą procesą;

92.8. ar reikia sudaryti tyrimo grupę iš skirtingų ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnų.

93. Ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovas ar jos padalinio vadovas, gavęs prokuroro pavedimą atlikti ikiteisminį tyrimą (kai ikiteisminį tyrimą prokuroras pradėjo BPK 169 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka arba jį pradėjo kita ikiteisminio tyrimo įstaiga BPK 171 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka), paveda atlikti šį tyrimą ikiteisminio tyrimo pareigūnui (pareigūnams).

94. Jei proceso veiksmus atliekant ikiteisminį tyrimą turi atlikti keli tos pačios įstaigos ikiteisminio tyrimo pareigūnai, tokius veiksmus jie gali atlikti žodiniu arba rašytiniu ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovo arba įstaigos padalinio vadovo pavedimu.

95. Kai ikiteisminio tyrimo metu nustatoma kitos nusikalstamos veikos, dėl kurios nebuvo pradėtas ikiteisminis tyrimas, požymių, priimamas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą. Toks tyrimas pradėdamas užrašant rezoliuciją ant gauto papildomo skundo, pareiškimo ar pranešimo apie kitą nusikalstamą veiką, kito ikiteisminio tyrimo pareigūno tarnybinio pranešimo, jei pagal jį nebuvo pradėtas tyrimas, arba surašant tarnybinį pranešimą. Jei paaiškėjusi nusikalstama veika bus tirama anksčiau pradėtame ikiteisminiame tyrime, ši aplinkybė nurodoma rezoliucijoje arba tarnybiniame pranešime. Pradėjęs naujai paaiškėjusios nusikalstamos veikos ikiteisminį tyrimą ikiteisminio tyrimo pareigūnas užpildo nusikalstamos veikos statistinę kortelę ir apie priimtą sprendimą informuoja ikiteisminį tyrimą organizuojantį prokurorą.

96. Išnagrinėjus ikiteisminio tyrimo įstaigoje gautą skundą, pareiškimą ar pranešimą ir padarius išvadą, kad net ir nepradėjus ikiteisminio tyrimo nurodytus faktus apie padarytą nusikalstamą veiką reikia vertinti kaip akivaizdžiai neteisingus arba yra aiškios BPK 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, nedelsiant, bet ne ilgiau kaip per 10 dienų nuo skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką gavimo ikiteisminio tyrimo įstaigoje priimamas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Nutarime turi būti išaiškinta jo apskundimo tvarka ir terminai.

97. Nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašas ne vėliau kaip kitą darbo dieną siunčiamas pareiškėjui jo nurodytu elektroninio pašto adresu. Jei pareiškėjo ar jo atstovo elektroninio pašto adresas nežinomas, pranešimas siunčiamas paštu. Prie skundo, pareiškimo ar pranešimo nagrinėjimo medžiagos turi būti pridėtas lydraščio nuorašas. Jei nutarimas siunčiamas elektroniniu paštu, pridedama elektroninio laiško, patvirtinančio nutarimo išsiuntimą, patvirtinta kopija.

98. Vadovaudamasis BPK 168 straipsnio 3 dalimi ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašą per 24 valandas privalo išsiųsti prokurorui. Esant pagrindui prokuroras išreikalauja visą medžiagą, ją patikrina ir ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimą panaikina.

99. Gavus pareiškėjo ar jo atstovo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, kuriame nurodytos iš esmės tokios pačios faktinės nusikalstamos veikos aplinkybės kaip ir anksčiau gautame jo skunde, pareiškime ar pranešime, dėl kurių jau priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, skundas, pareiškimas ar pranešimas laikomas kartotiniu, naujas nutarimas nepriimamas, o pareiškėjui ar jo atstovui atsakoma vadovaujantis ikiteisminio tyrimo įstaigoje nustatyta asmenų aptarnavimo tvarka. Kito asmens pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas apie tą pačią nusikalstamą veiką nėra laikomas kartotiniu ir turi būti nagrinėjamas bendra tvarka, tačiau priimant nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą galima remtis tuo, kad jau yra priimtas nutarimas, kuriuo atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą pagal kito asmens skundą.

100. Gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, dėl kurios jau pradėtas ikiteisminis tyrimas, naujas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą nepriimamas, o gautas skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką pridedamas prie ikiteisminio tyrimo medžiagos ir apie tai pranešama pareiškėjui. Skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką gali būti pridedamas prie ikiteisminio tyrimo medžiagos nepriimant atskiro sprendimo pradėti ikiteisminį tyrimą tik tuo atveju, kai skundas, pareiškimas ar pranešimas yra dėl tų pačių nusikalstamų veikų, dėl kurių atliekamas ikiteisminis tyrimas.

101. Atsisakius pradėti ikiteisminį tyrimą BPK 168 straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais ir esant duomenų apie administracinį teisės pažeidimą, ikiteisminio tyrimo pareigūnas pagal kompetenciją pats nagrinėja tokio administracinio teisės pažeidimo bylą arba ne vėliau kaip per tris kalendorines dienas nuo nutarimo priėmimo dienos susijusios medžiagos patvirtintas kopijas persiunčia institucijai ar pareigūnui, kompetentingam nagrinėti tokio administracinio teisės pažeidimo bylą, ir apie tai informuoja pareiškėją. Esant duomenų apie galimai padarytą tarnybinį ar drausminį nusižengimą, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ne vėliau kaip per penkias darbo dienas

persiunčia šiuos duomenis tokius pažeidimus kompetentingai nagrinėti institucijai ar asmeniui. Apie tai informuojamas pareiškėjas.

102. Jei gautame skunde, pareiškime ar pranešime nurodyti faktai apie administracinę teisės pažeidimą, tarnybinį ar drausminį nusižengimą ir pareiškėjas neprašo pradėti ikiteisminio tyrimo, nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nepriimamas. Skundas, pareiškimas ar pranešimas apie administracinę teisės pažeidimą, tarnybinį ar drausminį nusižengimą ne vėliau kaip per penkias darbo dienas persiunčiamas nagrinėti pagal kompetenciją.

103. Ikiteisminis tyrimas pradedamas, kai yra pagrindas manyti, kad veikoje yra nusikalstamos veikos požymių. Visais kitais atvejais gali būti pradedamas procesas ATPK tvarka arba tarnybinės ar drausminės atsakomybės taikymo procedūra. Vėliau paaiškėjus, kad galimai padaryta nusikalstama veika (pvz., kilę padariniai suponuoja baudžiamąją atsakomybę), pradedamas ikiteisminis tyrimas, o ATPK tvarka arba tarnybinės ar drausminės atsakomybės taikymo procedūros metu gauta medžiaga ar jos patvirtintos kopijos pridedama prie ikiteisminio tyrimo medžiagos. Kai nubaudus asmenį ATPK tvarka paaiškėja, kad jo padarytoje veikoje yra nusikalstamos veikos požymių, ikiteisminio tyrimo įstaigoje gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie tai ikiteisminio tyrimo pradėjimo klausimas sprendžiamas bendra tvarka, o asmeniui pritaikius baudžiamąją atsakomybę kreipiamasi dėl administracinės nuobaudos panaikinimo.

IV SKYRIUS

IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS DĖL VEIKŲ, NURODYTŲ BPK 167 STRAIPSNIO 1 DALYJE IR 407 STRAIPSNYJE

104. BPK 167 straipsnio 1 dalyje nurodytos nusikalstamos veikos tiriamos ir nagrinėjamos privačiai viešojo kaltinimo tvarka. Dėl jų ikiteisminis tyrimas pradedamas tik pagal nukentėjusiojo skundą, jo teisėto atstovo pareiškimą ar prokuroro reikalavimą.

105. Jei BK 145 straipsnyje, 149 straipsnio 1 dalyje, 150 straipsnio 1 dalyje, 151 straipsnio 1 dalyje numatytos nusikalstamos veikos turi smurto artimoje aplinkoje požymių, ikiteisminis tyrimas pradedamas neatsižvelgiant į tai, ar yra nukentėjusiojo skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas. Šiais atvejais prokuroro reikalavimas nesurašomas, ikiteisminis tyrimas pradedamas ir procesas vyksta bendra tvarka.

106. Jei dėl veikos, nurodytos BPK 167 straipsnio 1 dalyje, pateikiamas nukentėjusiojo skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, kuriame yra išreikštas prašymas pradėti ikiteisminį tyrimą, ikiteisminis tyrimas esant pagrindui dėl šios nusikalstamos veikos pradedamas bendra tvarka. Kai gaunamas nukentėjusiojo skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas apie nusikalstamą veiką, nurodytą BPK 167 straipsnio 1 dalyje, laikoma, kad nukentėjusiojo ar jo teisėto atstovo valia dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo yra išreikšta neatsižvelgiant į tai, ar prašymas pradėti ikiteisminį tyrimą suformuluotas tiesiogiai.

107. Skundai, pareiškimai ar pranešimai apie BPK 167 straipsnio 1 dalyje nurodytas nusikalstamas veikas tikslinami bendra tvarka.

108. Draudžiama atsisakyti priimti skundą, pareiškimą ar pranešimą apie BPK 167 straipsnyje numatytą nusikalstamą veiką, jei tokį skundą, pareiškimą ar pranešimą kito asmens interesais pateikė ne nukentėjusysis ar jo teisėtas atstovas. Nagrinėdamas tokį skundą, pareiškimą ar pranešimą prokuroras arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo imtis priemonių gauti patikslinimą tiesiogiai iš nukentėjusiojo arba jo teisėto atstovo. Jei patikslinus gautą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie BPK 167 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką nukentėjusysis arba jo teisėtas atstovas nurodo, kad nepageidauja, kad būtų pradėtas ikiteisminis tyrimas, ir nėra aplinkybių, kurioms esant privaloma pradėti ikiteisminį tyrimą prokuroro reikalavimu, vadovaujantis BPK 3 straipsnio 1 dalies 6 punktu surašomas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

109. Ikiteisminio tyrimo įstaigoje ar prokuratūroje gavus informacijos apie galimą nusikalstamą veiką, nurodytą 167 straipsnio 1 dalyje, tačiau nesant nukentėjusiojo skundo ar jo teisėto atstovo pareiškimo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras privalo įvertinti, ar ši veika

turi visuomeninę reikmę ir ar asmuo, kuriam padaryta žalos, dėl svarbių priežasčių negali ginti savo interesų. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, nusprendęs, kad ši veika turi visuomeninę reikšmę arba kad asmuo, kuriam padaryta žalos, dėl svarbių priežasčių negali ginti savo interesų, surinktą medžiagą perduoda prokurorui spręsti dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo prokuroro reikalavimu. Prokuroras, gavęs šią medžiagą ir nusprendęs, kad nėra BPK 167 straipsnio 2 dalyje numatytų aplinkybių (veika neturi visuomeninės reikšmės arba asmuo gali ginti savo teisėtus interesus), priima nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

110. Dėl BK 167 straipsnio 1 dalyje nurodytų nusikalstamų veikų ikiteisminis tyrimas nesant nukentėjusiojo skundo ar jo teisėto atstovo pareiškimo gali būti pradėtas prokuroro reikalavimu tik tada, kai nusikalstamos veikos turi visuomeninę reikšmę ar jomis padaryta žala asmeniui, kuris dėl svarbių priežasčių negali ginti savo teisėtų interesų. Reikalavime turi būti išdėstyti motyvai, pagrindžiantys, kodėl nusikalstama veika turi visuomeninę reikšmę ar ja padaryta žala asmeniui, kuris dėl svarbių priežasčių negali ginti teisėtų savo interesų.

111. Sprendžiant, ar nusikalstama veika turi visuomeninę reikšmę, atsižvelgiama į tai, kad vien nukentėjusiojo užimamos pareigos ar socialinis statusas savaime nenulemia nusikalstamos veikos visuomeninės reikšmės, nes įstatymui ir teismui visi asmenys yra lygūs, nepaisant jų veiklos rūšies ir pobūdžio bei kitų aplinkybių (BPK 6 straipsnio 2 dalis), o tą patį procesinį statusą turintys baudžiamojo proceso dalyviai turi ir tokias pačias teises bei pareigas. Minėtas įstatyminis pagrindas sietinas ne su kuriuo nors vienu nusikalstamos veikos požymiu ar keliais iš jų, o su įvairiais nusikalstamos veikos požymiais ir įvairiomis jos padarymo aplinkybėmis. Sprendžiant, ar nusikalstama veika turi visuomeninę reikšmę, kiekvienu atveju būtina įvertinti, kokie padariniai visuomenei, valstybei ir teisinei sistemai galėtų atsirasti, jeigu dėl šios veikos ir dėl kitų analogiškų veikų baudžiamasis procesas nebūtų pradėtas (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006-01-16 nutarimas).

112. Sprendžiant, ar asmuo dėl svarbių priežasčių negali ginti teisėtų savo interesų, būtina atsižvelgti į tai, kad šis įstatyminis pagrindas taikomas tokioms situacijoms, kai asmuo apskritai negali pats ar per teisėtą savo atstovą išreikšti valios ginti savo teisėtus interesus arba negali pats ar per teisėtą savo atstovą atlikti tam tikrų veiksmų, kuriais šiuos savo teisėtus interesus imtųsi ginti (pvz., dėl fizinės ar psichinės negalios, teisinio subjektiškumo nebuvimo ir kt.), taip pat ir tokioms situacijoms, kai nors asmuo ir gali pats arba per teisėtą savo atstovą išreikšti valią ginti savo teisėtus interesus, gali pats arba per teisėtą savo atstovą atlikti tam tikrus veiksmus, kuriais šiuos savo teisėtus interesus imtųsi ginti, tačiau šių veiksmų objektyviai negali pakakti, kad tie interesai būtų apginti (pvz., dėl negalėjimo gauti reikalingos informacijos, neturėjimo teisės atlikti reikiamus proceso veiksmus, dėl asmens, padariusio nusikalstamą veiką, teisinės neliečiamybės ir kt.) (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006-01-16 nutarimas).

113. Kad veikos turi visuomeninę reikšmę, galima pripažinti ir tais atvejais, kai asmenys kaltinami kelių tarpusavyje susijusių nusikalstamų veikų padarymu, dėl dalies iš kurių baudžiamasis procesas turėtų vykti tik gavus nukentėjusiojo skundą ar teisėto atstovo pareiškimą, jei tokiu atveju nutraukus baudžiamąjį procesą dėl BPK 167 straipsnio 1 dalyje numatytos veikos pasunkėtų kitų nusikalstamų veikų atskleidimas ir įrodinėjimas. Tai turi būti aptarta prokuroro reikalavime.

114. Nesant nukentėjusiojo skundo ar jo teisėto atstovo pareiškimo, jeigu pagal įstatymą toks skundas ar pareiškimas yra būtina sąlyga baudžiamajam procesui pradėti, ir kai nusikalstama veika neturi visuomeninės reikšmės ir ja nepadaryta žalos asmeniui, kuris dėl svarbių priežasčių negali ginti teisėtų savo interesų, prokuroras neturi įgaliojimų pradėti baudžiamojo proceso (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006-01-16 ir 2006-06-15 nutarimai).

115. BPK 407 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos nagrinėjamos privataus kaltinimo tvarka. Dėl jų ikiteisminis tyrimas neatliekamas, išskyrus BPK 409 straipsnyje numatytus atvejus.

116. Jei BK 148, 152 ir 165 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos turi smurto artimoje aplinkoje požymių, ikiteisminis tyrimas pradedamas ir procesas vyksta bendra tvarka. Šiais atvejais prokuroro reikalavimas nesurašomas.

117. Draudžiama atsisakyti priimti skundą, pareiškimą ar pranešimą apie BPK 407 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką motyvuojant tuo, kad ikiteisminis tyrimas tokiose bylose neatliekamas.

118. Jei prokuratūroje ar ikiteisminio tyrimo įstaigoje pranešant apie padarytą nusikalstamą veiką, nurodytą BPK 407 straipsnyje, pateikiamas nukentėjusiojo skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas pradėti ikiteisminį tyrimą ir jei nusikalstamos veikos padarymu įtariamas asmuo nėra žinomas, ikiteisminis tyrimas dėl šios nusikalstamos veikos pradedamas ir atliekamas bendra tvarka (BPK 409 straipsnio 3 dalis).

119. Ikiteisminis tyrimas dėl BPK 407 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų pradedamas prokuroro reikalavimu, jei veika turi visuomeninę reikšmę ar ja padaryta žala asmeniui, kuris dėl svarbių priežasčių negali ginti savo teisių ar teisėtų interesų, neatsižvelgiant į tai, ar yra nukentėjusiojo skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas. Sprendžiant dėl baudžiamojo proceso pradėjimo taip pat taikomos Rekomendacijų 110–114 punktų nuostatos.

120. Prokuratūroje ar ikiteisminio tyrimo įstaigoje gautą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie BPK 407 straipsnyje numatytą nusikalstamą veiką nagrinėjantis prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo įvertinti, ar skunde, pareiškime ar pranešime nurodyta nusikalstama veika turi visuomeninę reikšmę ir ar ja padaryta žalos asmeniui, kuris dėl svarbių priežasčių negali ginti teisėtų savo interesų. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, manydamas, kad ikiteisminio tyrimo įstaigoje gautame skunde, pareiškime ar pranešime nurodyta BPK 407 straipsnyje numatyta nusikalstama veika turi visuomeninę reikšmę arba ja buvo padaryta žalos asmeniui, kuris dėl svarbių priežasčių negali ginti teisėtų savo interesų, tokį skundą, pareiškimą ar pranešimą persiunčia prokurorui, o prokuroras sprendžia, ar yra pagrindas pradėti ikiteisminį tyrimą prokuroro reikalavimu.

121. Jei pranešime apie nusikalstamą veiką, nurodytą BPK 407 straipsnyje, nukentėjusysis ar jo teisėtas atstovas nurodo nusikalstamos veikos padarymu įtariamą asmenį (aplinkybės yra aiškios) ir nėra BPK 409 straipsnyje numatytų aplinkybių, kurioms esant ikiteisminis tyrimas privalo būti pradėtas, priimamas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Nutarime turi būti išaiškinta jo apskundimo tvarka ir terminai, taip pat nurodytas teismas, kuriam gali būti paduodamas skundas ar pareiškimas privataus kaltinimo tvarka. Nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašas ne vėliau kaip kitą darbo dieną išsiunčiamas skundą, pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui.

122. Nukentėjusysis ar jo teisėtas atstovas, pranešdamas apie daiktų ar dokumentų praradimą arba turto sunaikinimą ar sugadinimą ir pageidaudamas gauti pažymą dėl kreipimosi į ikiteisminio tyrimo įstaigą, užpildo prašymo išduoti pažymą neatliekant tyrimo ir įspėjimo dėl atsakomybės už melagingą įskundimą ar pranešimą apie nebūtą nusikaltimą formas. Asmuo privalo pasirašyti, kad yra įspėtas dėl atsakomybės pagal BK 236 straipsnį už melagingą įskundimą ar pranešimą apie nebūtą nusikaltimą ir kad jam yra išaiškinta teisė kreiptis su pareiškimu dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo dėl nusikalstamos veikos, nurodytos BPK 167 straipsnio 1 dalyje, arba su privataus kaltinimo skundu į teismą dėl nusikalstamos veikos, nurodytos BPK 407 straipsnyje.

123. Jei gaunamas prašymas išduoti pažymą neatliekant tyrimo, ikiteisminis tyrimas nepradedamas, tyrimas neatliekamas ir procesinis sprendimas nepriimamas (rašoma rezoliucija „išduoti pažymą“). Asmeniui įteikiama pažyma, patvirtinanti asmens kreipimąsi į ikiteisminio tyrimo įstaigą. Pažymoje turi būti nurodyta asmens prašymo registracijos data ir numeris, išaiškinta, kad tyrimas nebus atliekamas ir kokių pagrindų, taip pat turi būti nurodyta, kad asmuo turi teisę kreiptis su pareiškimu dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo dėl nusikalstamos veikos, nurodytos BPK 167 straipsnio 1 dalyje, arba su privataus kaltinimo skundu į teismą dėl nusikalstamos veikos, nurodytos BPK 407 straipsnyje.

124. Tais atvejais, kai dėl nusikalstamos veikos, nurodytos BPK 167 straipsnio 1 dalyje ar BPK 407 straipsnyje, tyrimas neatliekamas, nukentėjusiojo ar jo teisėto atstovo pranešime nurodyti numeruoti daiktai turi būti užregistruoti atitinkamuose registruose ikiteisminio tyrimo įstaigoje nustatyta tvarka.

125. Esant poreikiui užfiksuoti papildomą informaciją, nenurodytą pranešime apie nusikalstamą veiką ar prašyme išduoti pažymą, kai dėl nusikalstamų veikų, nurodytų BPK 167 straipsnio 1 dalyje ar BPK 407 straipsnyje, tyrimas neatliekamas, surašomas tarnybinis pranešimas.

V SKYRIUS

NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ, SUSIJUSIŲ SU GAISRAIS, TYRIMO PRADŽIA

126. Gavę informacijos apie gaisrą, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento (toliau – PAGD) ar jam pavaldžios įstaigos pareigūnai atlieka neatidėliotiną informacijos patikrinimą. Užgesinus gaisrą, vadovaujantis veiklą reglamentuojančiais teisės aktais atliekama gaisravietės apžiūra ir tarnybiniame pranešime fiksuojami asmenų, žinančių faktines aplinkybes, turinčias reikšmės gaisro kilimo priežastiai nustatyti, duomenys.

127. Paaiškėjus tyčinio padegimo požymiams, PAGD ar jam pavaldžios įstaigos pareigūnas apie tai nedelsdamas praneša teritorinės policijos įstaigos budėtojui.

128. Teritorinės policijos įstaigos budėtojas, gavęs informacijos apie nusikalstamą veiką, susijusią su tyčiniu padegimu, paveda policijos įstaigos ikiteisminio tyrimo pareigūnams vykti į įvykio vietą.

129. Policijos ikiteisminio tyrimo pareigūnas, atvykęs į įvykio vietą, sprendžia ikiteisminio tyrimo pradėjimo klausimą. Svetimo turto sunaikinimas tyčia padegant paprastai kvalifikuojamas pagal BK 187 straipsnio 2 dalį (kaip padarytas visuotinai pavojingu būdu).

130. Policijos ikiteisminio tyrimo pareigūnas, priėmęs sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą, atlieka pirminius tyrimo veiksmus. Gaisravietės įvykio vietos tyrimą visais atvejais atlieka PAGD ar jam pavaldžios įstaigos specialistas. Prireikus pasitelkiami kitų sričių specialistai (teismo medikas, ekspertas kriminalistas ir kt.).

131. Prireikus PAGD Gaisrinių tyrimų centro specialistai ekspertai kviečiami, kai:

131.1. gaisro metu žūsta žmogus;

131.2. gaisras sunaikina:

131.2.1. strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių juridinių asmenų infrastruktūrą sudarančią turtą ar jo dalį;

131.2.2. didelės vertės turtą;

131.2.3. didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės vertybes;

131.3. gaisras turi kitą visuomeninę reikšmę.

132. PAGD arba jam pavaldžių įstaigų pareigūnams patikrinus informaciją apie gaisrą ir nustatčius nusikalstamos veikos, nurodytos BK 187 straipsnio 1 ir 3 dalyse arba 188 straipsnyje, požymius, išaiškinama nuo gaisro nukentėjusiam asmeniui ar teisėtam jo atstovui (jei yra žinomas), kad ikiteisminis tyrimas dėl tokių veiksmų gali būti pradėtas tik tada, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, o nusikalstamos veikos padarymu įtariamas asmuo nėra žinomas. Dėl žodinių skundų ir pareiškimų nurodyti pareigūnai surašo nustatytos formos protokolą–pareiškimą.

133. PAGD ar jam pavaldžios įstaigos pareigūnas, gavęs nuo gaisro nukentėjusio asmens skundą ar jo teisėto atstovo pareiškimą (jei nusikalstamos veikos padarymu įtariamas asmuo nėra žinomas), pradeda ikiteisminį tyrimą, atlieka įvykio vietos (gaisravietės) tyrimą ir kitus tyrimo veiksmus.

134. Esant duomenų, kad padaryta nusikalstama veika, nurodyta BK 187 straipsnio 1 ir 3 dalyse arba 188 straipsnyje, ir nuo gaisro nukentėjęs asmuo (sunaikinto ar sugadinto turto savininkas) nėra žinomas arba toks asmuo dėl kitų svarbių priežasčių negali ginti teisėtą savo interesų, arba paaiškėjusi nusikalstama veika turi visuomeninę reikšmę, PAGD ar jam pavaldžios įstaigos pareigūnas surinktą medžiagą perduoda prokurorui spręsti dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo prokuroro reikalavimu (neatsižvelgiant į tai, ar gautas nukentėjusiojo skundas arba jo teisėto atstovo pareiškimas).

135. Jei nuo gaisro nukentėjusio asmens skundo ar jo teisėto atstovo pareiškimo negauta ir nėra pagrindo manyti, kad nuo nusikalstamos veikos nukentėjęs asmuo dėl svarbių priežasčių negali

ginti teisėtų savo interesų arba kad nusikalstama veika turi visuomeninę reikšmę, ikiteisminis tyrimas dėl nusikalstamos veikos, nurodytos BK 187 straipsnio 1 ir 3 dalyse arba 188 straipsnyje, nepradedamas. Nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą šiais atvejais nepriimamas.

136. Nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nepriimamas ir tais atvejais, kai gaisravietės apžiūros metu nustatomi aiškūs administracinio teisės pažeidimo požymiai ir surašomas administracinio teisės pažeidimo protokolas, jei tokį pažeidimą padaręs asmuo yra žinomas arba pradedamas administracinio teisės pažeidimo tyrimas, jei pažeidimą padaręs asmuo nėra žinomas. Jei yra gautas nukentėjusiojo skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, tačiau nustatomi aiškūs administracinio teisės pažeidimo požymiai, priimamas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

137. Tais atvejais, kai gaisras sunaikina strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių juridinių asmenų infrastruktūrą sudarantį turtą ar jo dalį arba didelės vertės svetimą turtą ar didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės vertybes ir nėra atmesta tyčinio padegimo versija, būtina pradėti BK 187 straipsnio 2 dalyje numatytos nusikalstamos veikos ikiteisminį tyrimą.

138. Tais atvejais, kai gaisravietėje randamas lavonas, be Rekomendacijų V skyriuje nurodytų ikiteisminio tyrimo pradėjimo klausimų, nedelsiant sprendžiamas klausimas ir dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo pagal BK 129 arba 132 straipsnį, atsižvelgiant į gaisro kilimo priežastis bei kitas nustatytas faktines aplinkybes.

139. Jei gaisravietės apžiūros metu nenustatoma tyčinio arba neatsargaus svetimo turto sunaikinimo požymių, priimamas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą gaisravietėje rasto lavono mirties priežastčiai nustatyti (pvz., žuvus namo savininkui, kai gaisras kilo dėl jo paties neatsargaus elgesio su ugnimi).

VI SKYRIUS

IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS MIRTIES PRIEŽASČIAI NUSTATYTI

140. Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo (toliau – Žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymas) 4 straipsnyje nurodyti šie asmenys, turintys teisę nustatyti asmens mirties faktą:

140.1. asmens sveikatos priežiūros specialybių gydytojai;

140.2. gydytojas patologas;

140.3. gydytojas teisės medicinos ekspertas;

140.4. gydytojų konsiliumas;

140.5. skubios nestacionarinės medicinos pagalbos įstaigų slaugos specialistai;

140.6. slaugos specialistas, tiesiogiai atlikęs mirusio asmens sveikatos priežiūrą nesant gydytojo.

141. Žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad asmuo, nustatęs asmens mirties faktą, privalo nedelsdamas pranešti policijai esant bent vienai šių sąlygų:

141.1. nustatyta arba įtariama smurtinė mirtis;

141.2. mirtis įvyko viešoje vietoje;

141.3. nenustatyta mirusiojo asmenybė;

141.4. neaiški mirties priežastis, jei mirtis įvyko už stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos ribų;

141.5. staigi arba netikėta mirtis;

141.6. mirė pacientas, išbuvęs stacionarinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje mažiau nei 24 valandas, išskyrus atvejus, kai mirtis įvyko dėl nustatytos lėtinės ligos;

141.7. nustatyta arba įtariama, jog mirtis įvyko nuo gamybinės traumos, apsinuodijimo, profesinės ligos, ypač pavojingos infekcinės ligos;

141.8. mirusiajam jo paskutinio susirgimo metu nebuvo teikiama medicinos pagalba;

141.9. to reikalauja mirusiojo teisėtas atstovas;

141.10. kitais įstatymų numatytais atvejais.

142. Jei mirties priežastis yra aiški ir ją galima pagrįsti medicininių dokumentų duomenimis, ambulatorinės ar stacionarios asmens sveikatos priežiūros įstaigos gydytojas, išoriškai apžiūrėjęs lavoną, nustato nesmurtinės mirties priežastį ir išduoda medicininį mirties liudijimą. Vadovaujantis Žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo 12 straipsnio 2 dalimi, policijai apie tokį atvejį gali būti nepranešama, mirties priežasties patikslinimas neatliekamas ir procesinis sprendimas nepriimamas (išskyrus, kai to reikalauja mirusiojo teisėtas atstovas).

143. Policijos įstaigoje gavus informacijos apie asmens mirties faktą, atsakingas darbuotojas ją registruoja nustatyta tvarka kaip informaciją apie galimą nusikalstamą veiką ir nedelsdamas paveda šios įstaigos pareigūnui patikrinti informaciją, nuvykstant į nurodytą mirusiojo radimo vietą.

144. Jei į įvykio vietą nebuvo atvykęs Rekomendacijų 140 punkte nurodytas asmuo, turintis teisę nustatyti asmens mirties faktą, policijos pareigūnas privalo iškviesti į įvykio vietą asmens sveikatos priežiūros gydytoją arba skubios nestacionarinės medicinos pagalbos įstaigos slaugos specialistą, kad būtų konstatuotas mirties faktas. Jei yra atsiradę vėlyvieji lavoniniai reiškiniai, gydytojas ar skubios nestacionarinės medicinos pagalbos įstaigos slaugos specialistas į įvykio vietą nustatyti mirties fakto nekviečiamas.

Vėlyvieji lavoniniai reiškiniai – tai lavono irimas veikiant išoriniams ir vidiniams veiksniams. Išoriniams veiksniams priskiriamas vabzdžių ir gyvūnų ardomasis poveikis, oro sąlygų įtaka ir pan., o vidiniams veiksniams – puvimas ir autolizė (organinių struktūrų savaiminis irimas veikiant kūne esantiems fermentams). Galimas ir kitoks vėlyvųjų lavoninių reiškinų pasireiškimas, pvz., užsikonservavimas, suvarškėjimas, mumifikacija. Jie paprastai atsiranda praėjus ne mažiau kaip kelioms paroms po mirties. Priklausomai nuo aplinkos, kurioje buvo lavonas, temperatūros, drėgmės ir kitų veiksnių vėlyvųjų reiškinų atsiradimas gali prasidėti ir praėjus kelioms savaitėms ar mėnesiams nuo mirties momento.

145. Teismo medicinoje yra keletas mirties pagal ją sukėlusius veiksnus klasifikacijų. Mirtis būna natūrali ir nenatūrali (priešlaikinė). Natūrali mirtis pagrįsta fiziologinėmis priežastimis, sudarančiomis tokias sąlygas, kuriomis gyvas organizmas negali egzistuoti. Tai mirtis dėl gilios senatvės, išsekus organizmo fiziologinėms atsargoms, neišsivysčiusių naujagimių mirtis dėl nepakankamų fiziologinių atsargų gyvybei palaikyti arba apsigimimų. Nenatūrali (priešlaikinė) mirtis įvyksta nuo ligų arba sužalojimų.

Priešlaikinė mirtis socialiniu ir teisiniu požiūriu skirstoma į smurtinę ir nesmurtinę. Smurtinė mirtis (lot. *mors criminalis*) – tai mirtis nuo įvairių išorinių veiksnių poveikio (mechaninių sužalojimų, deguonies stokos, elektros, žaibo, aukštos ir žemos temperatūros, aukšto ir žemo atmosferos slėgio, jonizuojančio spinduliavimo, nuodų poveikio, susargdinimo, bado, troškulio, psichinės traumos, fizinio pervargimo). Atsižvelgiant į tai, kas tą išorinį veiksnių panaudojo, smurtinės mirtys yra skirstomos į nužudymą (lot. *homicidium*), savižudybę (lot. *suicidium*) arba nelaimingą atsitikimą (lot. *casus accidentalis*). Nesmurtinė mirtis – tai mirtis dėl įvairių ligų.

146. Specialisto dalyvavimas apžiūrint lavoną tikslingas tais atvejais, kai ikiteisminiam tyrimui svarbu kuo tiksliau nustatyti mirties laiką ir:

146.1. yra akivaizdūs nusikalstamos veikos požymiai (pvz., nužudymas);

146.2. įtariant nužudymą (pvz., esant akivaizdiems mechaniniams sužalojimams: nubrozdinimams, kraujosruvoms, žaizdoms, kūno deformacijoms ir pan., kurių atsiradimo negalima paaiškinti griuvimu, kritimu ar kitomis (atsitiktinėmis) žinomomis mirties ir lavono radimo aplinkybėmis);

146.3. esant duomenų, kad lavono radimo vieta nėra jo mirties vieta (išskyrus atvejus, kai mirštama greitosios medicinos pagalbos automobilyje arba asmens sveikatos priežiūros įstaigoje);

146.4. esant lavono slėpimo (dalinio padalinimo, užkasimo ir pan.) požymių;

146.5. neįprastų, netipinių savižudybių atvejais arba tais atvejais, kai savižudybės versija abejotina;

146.6. nelaimingų atsitikimų (kritimo iš aukštumos, nuo laiptų, griuvimo ir kt.) neaiškiais aplinkybėmis atvejais;

146.7. staigios, netikėtos kūdikių, vaikų (nesirgusių sunkiomis ligomis, nesant apsigimimo ir pan.) mirties ne asmens sveikatos priežiūros įstaigoje atveju.

147. Specialisto (teismo medicinos eksperto) dalyvavimas apžiūrint lavoną įvykio vietoje netikslingas, kai:

147.1. nėra nusikalstamos veikos požymių (pvz., nelaimingas atsitikimas nesuinteresuotų liudininkų akivaizdoje, savižudybė, nekelianti abejonių);

147.2. nėra smurtinės mirties – nužudymo, savižudybės, nelaimingo atsitikimo – požymių;

147.3. lavonas pažengusio irimo stadijoje (puvimas, mumifikacija, iš dalies ar visiškai skeletuotas lavonas ir kt.), nesant akivaizdžių nusikalstamos veikos požymių;

147.4. apdegęs ar suanglėjęs lavonas, rastas gaisravietėje, nesant akivaizdžių nusikalstamos veikos požymių.

148. Kilus bent menkiausioms abejonėms dėl teismo medicinos eksperto dalyvavimo būtinumo, tikslinga konsultuotis telefonu su teritoriją aptarnaujančiu (budinčiu) teismo medicinos ekspertu.

149. Esant nusikalstamos veikos (nužudymo, neatsargaus gyvybės atėmimo, palikimo be pagalbos, kai grėšė pavojus gyvybei, privedimo prie savižudybės, padėjimo nusižudyti, darbų saugos ar sveikatos apsaugos darbe reikalavimų pažeidimo, dėl kurio žuvo žmogus, ir kt.) požymiams, ikiteisminis tyrimas pradamas pagal atitinkamą BK straipsnį. Tokiu atveju į įvykio vietą kviečiamas teismo medikas, kuris atlieka išorinę lavono apžiūrą. Jei įmanoma, lavono apžiūra turi būti atliekama įvykio arba lavono radimo vietoje. Jei lavonas randamas ne uždaroje patalpoje arba jei toje vietoje negalima atlikti nuodugnios išorinės lavono apžiūros, apžiūra gali būti tęsiama pergabenus lavoną į tam tinkamas patalpas (teritorinėje lavoninėje, ligoninėje, teismo medicinos skyriuje), prieš tai užfiksavus (nufotografuojama ir aprašoma) radimo padėtį ir kitas aplinkybes.

150. Jei į įvykio vietą nekviečiamas teismo medikas, policijos ikiteisminio tyrimo pareigūnas lavono radimo vietoje atlieka ir išorinę lavono apžiūrą, aprašo lavono išorę, kūno, rankų ir kojų padėtį, aprangą, matomus kūno sužalojimų pėdsakus, odos pakitimus, lavondėmes, kūno sustingimo laipsnį, aplinkos sąlygas ir kt.

151. Informacijos dėl žmogaus mirties priežasties patikslinimo metu policijos ikiteisminio tyrimo pareigūnas išsiaiškina, kur, kada, kokiomis aplinkybėmis mirė ar buvo rastas miręs asmuo, ar pastaruoju metu jis sirgo, pas kurį gydytoją (kurioje gydymo įstaigoje) gydėsi, kokius vartojo vaistus. Policijos pareigūnas (pareigūnai) turi užfiksuoti asmenų, buvusių įvykio vietoje, mirusiojo artimų giminaičių, kartu gyvenusių asmenų asmens duomenis, pokalbių su jais metu surinkti reikšmingą įvykiui tirti informaciją.

152. Patikslinimo metu taip pat susipažįstama su asmens sveikatos priežiūros įstaigos gydytojo ar skubios medicinos pagalbos specialisto, konstatavusių mirties faktą, medicininiuose dokumentuose padarytais įrašais apie jų atliktą lavono išorinę apžiūrą.

153. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, atlikęs informacijos apie žmogaus mirties priežastį patikslinimą, surašo išsamų tarnybinį pranešimą (pranešimus). Tarnybiniame pranešime nurodomos visos nustatytos faktinės asmens mirties aplinkybės, mirusiojo artimųjų ir įvykio liudytojų asmens duomenys ir jų paaiškinimų esminiai duomenys, nurodomi duomenys apie įvykio vietos ir lavono apžiūrą, asmenų, radusių lavoną, ir mirusiojo artimų giminaičių duomenys bei jų žodinių paaiškinimų turinys, asmens, konstatavusio mirties faktą, asmens duomenys, su lavonu atlikti veiksmai ir manipuliacijos. Nurodoma, kam iš mirusiojo giminių ar artimųjų pranešta apie mirties faktą.

154. Nenustačius, kad mirtis galėjo būti smurtinė, ikiteisminis tyrimas nepradedamas ir priimamas procesinis sprendimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Tokio nutarimo nuorašas išsiunčiamas mirusiojo artimiesiems arba teisėtam atstovui, išaiškinant nutarimo apskundimo tvarką ir terminus.

155. Kai asmuo miršta ne asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, o asmens sveikatos priežiūros gydytojas nenustato mirties priežasties ir apie tokį atvejį vadovaujantis Lietuvos

Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo 12 straipsnio 2 dalimi buvo pranešta policijai, tačiau policijos pareigūnai nenustato, kad galėjo būti padaryta nusikalstama veika ar kad mirtis galėjo būti smurtinė, ir jei yra žinoma mirusiojo asmens, ikiteisminis tyrimas mirties priežastiai nustatyti nepradedamas, priimamas sprendimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Tokio nutarimo nuorašas išsiunčiamas mirusiojo artimiesiems ar teisėtam atstovui, išaiškinant apskundimo tvarką ir terminus.

156. Kai mirties priežastis neaiški, o ikiteisminis tyrimas nepradedamas, turi būti išaiškinama mirusiojo artimiesiems ar įgaliotam atstovui, kad vadovaujantis Medicininio mirties liudijimo išdavimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. 565, 2.3 punktu medicininį mirties liudijimą gali išduoti gydytojas patologas ar teismo medicinos gydytojas, atlikęs lavono pomirtinį patologijos tyrimą, kuris skiriamas ne policijos ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro (Medicininio mirties liudijimo išdavimo tvarkos 5 p.).

157. Ikiteisminio tyrimo pareigūnui, atlikusiam informacijos apie žmogaus mirties priežastį patikrinimą, ar prokurorui padarius preliminarį išvadą, kad asmens mirties priežastis galėjo būti smurtinė, tačiau nesant duomenų, kad buvo padaryta konkreti nusikalstama veika, pradedamas ikiteisminis tyrimas asmens mirties priežastiai nustatyti.

158. Ikiteisminio tyrimo pradėjimo registracijos įrašė BK specialiosios dalies straipsnis nenurodomas, nurodomas skaičių kodas 555000. Nusikalstamos veikos statistinės kortelės (10 kortelė) 11 eilutėje taip pat nurodomas skaičių kodas 555000.

159. Ikiteisminis tyrimas mirties priežastiai nustatyti pagal kodą 555000 pradedamas, kai būtina atlikti veiksmus, nenumatytus BPK 168 straipsnio 1 dalyje (pvz., pavesti specialistui atlikti užduotį).

160. Ikiteisminis tyrimas pradedamas, jei yra atsiradę vėlyvieji lavoniniai reiškiniai.

161. Kai randamas neatpažinto žmogaus lavonas, informacijos apie mirties priežastį patikrinimo metu policija turi imtis priemonių mirusiojo asmens nustatyti, rasti mirusiojo artimuosius ar jo teisėtą atstovą ir informuoti juos apie asmens mirtį. Nepavykus nustatyti mirusiojo asmens, pradedamas ikiteisminis tyrimas mirties priežastiai nustatyti pagal kodą 555000.

162. Jei pacientui mirus stacionarioje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje įtariamas netinkamas gydymas (dėl to kreipiasi mirusio asmens artimieji ar gaunama kita informacija), privalo būti pradedamas ikiteisminis tyrimas. Tokiu atveju nedelsiant (iki lavono tyrimo pradžios) privaloma paimti medicininius dokumentus (gydymo stacionare ligos istoriją) iš stacionarios asmens sveikatos priežiūros įstaigos. Užduotyje specialistui turi būti aiškiai nurodyta, kad tyrimas skiriamas dėl galimai netinkamo gydymo ir jame neleidžiama dalyvauti gydytojams, teikusiems mirusiam pacientui asmens sveikatos priežiūros paslaugas, ar kitiems šios asmens sveikatos priežiūros įstaigos gydytojams.

163. Atliekant ikiteisminį tyrimą asmens mirties priežastiai nustatyti dėl geležinkelio transporto eismo įvykių, būtina tirti visas geležinkelio transporto eismo įvykio aplinkybes, taip pat tyčinės nusikalstamos veikos, nelaimingo atsitikimo, savižudybės versijas, surinkti duomenis ir apie geležinkelio darbuotojų, ir apie nukentėjusiojo veiksmus, susijusius su eismo įvykiu. Ikiteisminio tyrimo metu nesurinkus duomenų apie geležinkelio darbuotojų kaltę dėl eismo įvykio, nenustačius nelaimingo atsitikimo požymių, tačiau nustatius tyčinius nukentėjusiojo veiksmus, šiuos veiksmus būtina įvardyti nutarimo nutraukti ikiteisminį tyrimą motyvuojamojoje dalyje ir nurodyti, kad geležinkelio transporto eismo įvykis, kurio metu žuvo žmogus, įvyko dėl pastarojo tyčinių veiksmų, nesant geležinkelio darbuotojų nusikalstamų veiksmų.

164. Ikiteisminio tyrimo mirties priežastiai nustatyti metu nustatius konkrečios nusikalstamos veikos požymių, priimamas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą, surašant tarnybinių pranešimų dėl nusikalstamos veikos, ir užpildoma papildoma statistinė kortelė (10 kortelė), kurios 11 eilutėje nurodomas BK straipsnis.

165. Ikiteisminis tyrimas turi būti pradedamas pagal atitinkamą BK straipsnį ir tuo atveju, kai mirties priežasties tyrimo metu faktiškai tikrinama konkrečios nusikalstamos veikos (pvz., nužudymo) versija.

166. Gavus mirusiojo artimųjų ar kitų asmenų pareiškimą, kuriame nurodoma, kad asmuo galėjo tapti nusikaltimo auka, visais atvejais priimamas sprendimas pradėti arba atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

VII SKYRIUS

IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS ASMENIUI DINGUS BE ŽINIOS IR TOKIO TYRIMO PRADŽIOS REGISTRAVIMAS

167. Ikiteisminio tyrimo įstaigoje gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie be žinios dingusį asmenį, ikiteisminis tyrimas pradedamas Rekomendacijų nustatyta tvarka. Rezoliucijoje formuluojamas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą dėl dingusio be žinios asmens, BK specialiosios dalies straipsnis nenurodomas, nurodomas skaičių kodas 556000. Nusikalstamos veikos statistinės kortelės (10 kortelė) 11 eilutėje nurodomas tik skaičių kodas 556000.

168. Ikiteisminio tyrimo metu nustačius konkrečios nusikalstamos veikos požymių, surašomas ikiteisminio tyrimo pareigūno tarnybinis pranešimas arba ant dokumento, kuriame yra užfiksuoti duomenys apie paaiškėjusios nusikalstamos veikos požymius, užrašoma prokuroro, ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovo ar jos padalinio vadovo rezoliucija. Rezoliucijoje ar tarnybiniame pranešime pažymima, kad ikiteisminis tyrimas toliau bus tęsiamas pagal konkretų BK specialiosios dalies straipsnį. Tęsiant tyrimą pagal konkretų BK specialiosios dalies straipsnį, užpildoma nusikalstamos veikos statistinė kortelė (10 kortelė), kurios 11 eilutėje nurodomas BK specialiosios dalies straipsnis.

169. Ikiteisminis tyrimas turi būti pradedamas pagal atitinkamą BK straipsnį ir tuo atveju, kai ikiteisminio tyrimo dėl asmens dingimo be žinios metu faktiškai tikrinama konkrečios nusikalstamos veikos (pvz., nužudymo, prekybos žmonėmis) versija.

170. Gavus dingusio be žinios asmens artimųjų ar kitų asmenų pareiškimą, kuriame nurodoma, kad asmuo galėjo tapti nusikaltimo auka, visais atvejais priimamas sprendimas pradėti arba atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.
